

»SLOVENEČ« velja
pe pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej .. K 84—
za pol leta K 42—
za šest mesecev K 21—
za en mesec K 7—
za izposoditev celoletno K 95—

== Sobotna izdaja: ==
za celo leto K 15—
za izposoditev K 20—

SLOVENEČ

== Inzerati: ==
Enostolpna pettivrsta (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat po K 1-20
uračni raspisani po K 1-80
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši oglas 59/8 mm K 4—
== Poslano: ==
Enostolpna pettivrsta K 3—
Izbaja vsak dan izvzemaj po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisni se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava, št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 050 za naročnine in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herc. 7563.

Iz krize v krizo.

Pogajanja v Belgradu so se nenadno razbila. Demokratska Zajednica se nahaja tam, kjer je bila pred pogajanja. Ker sama ne more in ne zna vladati, mora, če hoče, da se naša država sploh upravlja, začeti znova s pogajanja.

Jugoslovanski klub je v svoji poslanici slovenskemu ljudstvu z dne 23. avgusta t. l. poudaril: »Vse naloge so nujne in tako težavne, da jih ne more sama rešiti nobena izmed večjih skupin v parlamentu, ampak zahtevajo skupnega in složnega sodelovanja vsaj vseh večjih skupin. Strankarska vlada pa izziva samo boje in otežuje resno parlamentarno delo.« Ker je vsled tega svojega prepričanja odklonil vstop v strankarsko vlado in niso štiri partije, ki mu jih je nudila »Demokratska Zajednica«, mogli spremeniti njegovega mnenja, je demokratsko časopisje, posebno pa »Narod«, označilo politiko Ljudske stranke za protidržavno in protiljudsko. Slučajno se je pa dr. Tavčar izjavil sam proti strankarski vladi pred par dnevi v uvodniku »Pogajanja v Belgradu« v »Slov. Narod«: »Resnica je namreč, da v časih, ko se država šele ustvarja, največkrat ni drugega izhoda, nego kompromis, ker je le na ta način mogoče, da se priklopijo k delu vsi, ki imajo resnično voljo do dela na korist državi.« Drugače, da se ne bodo mogle postaviti »razmere v Belgradu na zdravo podlago.«

Ta trezni in resni politik je uvidel, da je stališče »Jugoslov. kluba« edino pravilno in edino možno in je imel poguma dovolj, da je to javno povedal. Če bi bil »Slov. Narod« dosleden, bi moral imenovati dr. Tavčarja protiljudskega in protidržavnega demagooga ali pa bi moral popraviti in prekljicati svoje pisanje o protidržavni politiki Ljudske stranke. Vsi dosedanji dogodki v Belgradu, vse klaverno in brezuspešno delovanje demokratsko-marksiistične vlade v Narodnem predstavništvu, ni nič drugega kakor učinkovit in temeljit dokaz, da je stališče Jugoslovanskega kluba z zahtevo »skupnega složnega sodelovanja vseh večjih skupin« edino resnično. Vse drugo »otežuje resno parlamentarno delo.«

Potek dogodkov je tudi dokazal, da je sprava mogoča. Saj so časopisi predvečernim poročali, da je sporazum dosežen in je vlada že prenovljena. Kakšna ovira se je nenadoma pojavila, da se je vse znova razbilo? Vzrok je pač zelo enostaven: Demokrati, ki so v svojem »samozatajevanju« bili »pripravljene, žrtvovati vse, kar se je zahtevalo od njih,« tako piše o demokratih »Slov. Narod«, so zahtevali, da se radikalcem zvežejo z demo-

krati brez Narodnega in Jugoslovanskega kluba. Da ne bomo krivični, hočemo popraviti, da so bili pač pripravljene se zatajevati v interesu države s tem, da odstranijo v Sloveniji dosedanega predsednika deželne vlade, ki ga je večina ljudstva postavila, in ga nadomestiti z »nevturalno osebo«. Če bi bil »Jugoslovanski klub« priden, bi bili pripravljene, se žrtvovati še nadalje in bi mu dali v vladi enega ministra brez resorta. Pri tem si še upa »Slov. Narod« vzklikati: »Vsak razsoden in politično misleč državljan mora priznati, da smo storili vse, kar se je storiti dalo.«

Če bodo demokrati tako »vladali«, sploh ne bodo vladali, temveč se bodo valili iz krize v krizo. Ker je sporazum mogoč, jih pozivljamo, da ga v interesu naše mlade države sklenejo. Sporazum in sodelovanje vseh je najvišji cilj, ki ga morajo doseči, če so kaj vredni. Če nimajo smisla za potrebe naše razorane dežele, bi morali že iz egoizma delati za koncentracijo. Kajti poraz, ki so ga, kakor nam ravnokar poročajo, doživeli sedaj že drugič v nesklepčni zbornici, bi jih moral prepričati, da je vsako odlašanje lahkomišelnost, ki jih tudi tedaj ne opravičuje, ako trdijo, da so vsi, ki se bore za sporazum: »proti izplačanju plač uradnikom, proti izplačanju podporbeguncem, proti slovenskemu vseučilišču, proti podporam invalidom, proti vzdrževanju šol in bolnikov in proti znižanju visokih tarif, torej za draginjo in za nadaljevanje stare koncentracijske nezmožnosti.«

Pomoč Kropi!

Belgrad, 10. septembra. Minister trgovine in industrije je obljubil, da bo dal nakazati za prvo silo za Kropo 10 vagonov koksa, če se res nahaja v Topusku.

Minister prometa je obljubil, da dobi Kropa potrebne vagona na razpolago in se uredi promet.

V novi pogodbi z Nemško Avstrijo je v odstavku IX., točka 29., postavka za izvoz kovanih žebeljev iz Kroepe. V isti pogodbi je v odstavku VI., točka 20.—22., določen uvoz za 8 milijonov kron paličnega železa in za 2 milijona kron žice. Posredovala sta poslanca Jože Gostinčar in dr. Lovrenčič.

Naročajte „Slovenca“!

enotnost oderske ustvaritve bi bilo, da bi režiser sam prebral zbranemu osebi dramo, ali v tem bi tičala na drugi strani nevarnost, da bi uloge izgubile na svežosti in originalnosti, ker bi individualnost posameznega igralca bila že nehote ukovana kolikortoliko v verige nezavednega posnemanja. (Analogno si tudi režiser nikdar ne sme ogledati oderske ustvaritve kakšnega dramatičnega dela na drugem odru, če misli tudi sam spraviti dotično delo v istem času na oder, ker bo sicer nehote pod vtisom tiste uprizoritve. Ves okoliš, posamezne figure in scene bo gledal tudi ob svoji uprizoritvi z očmi one režije in tako bo njegova ustvaritev, ki bi bila sicer že zaradi svoje originalnosti silnejša ali pa tudi mogoče absolutno vrednejša, bleda, slabokrvna.)

Režiser, ki je doživel že celo dramo, skicira osobju v velikih potezah (ne do podrobnosti, ker veže s tem preveč njih domišljijo!) tudi celotno pojavo nastopajočih ljudi, masko, obleko, njeno obliko in barvo, vse to že z mislijo na formo in barvo kulis in pohištva. Tudi v tem ne sme biti predoločen in jasen in mora prepustiti končno sliko vse pojave igralcu, da se obvaruje originalnost. Sploh mora že tu delati z igralskim osobjem kompromisno, kajti vsak igralec zase je individualnost in vidi svojo ulogo v drugi obliki, kakor režiser. V tem slučaju morata oba v prid enotnosti cele oderske ustvaritve

Dr. Val. Rožič:

Interniranci.

V Gmündu na Zgor. Koroškem še vedno vzdihuje deset, oziroma osem slovenskih internirancev. Odkar sta dne 4. avgusta 1919 iz internacije pobežnili trgovca Renko iz Borovelj in dr. Val. Rožič, odtedaj se je njih ujetniški položaj še veliko poslabšal. Ponoči so jih zaprli v temno podzemsko klet z omreženim oknom, podnevi so jih spustili za nekaj časa na ozko malo dvorišče, ki je 7 korakov široko in 14 korakov dolgo. Dvorišče je nadičeno z mrdečim, dušljivim zrakom, ker je visoko (4 m) obzidano in ima dve stranišči in dve jami greznici in eno gnojnično jamo. K temu se pridruži še smrad iz bolnice — hiše same, v kateri so z interniranci vred zaprti občinski bolniki in reveži iz mesta Gmünd. Hrana je nezadostna in obstoji zjutraj iz skodelice črne kave, opoldne košček mesa (8 dkg) brez prikuhe in zvečer zopet črna kava. Ako bi interniranci ne dobivali od domačih družin pomoči v živilih in denarju, potem bi morali v teku 1 meseca vsi gladu konec vzeti.

Telesnim mukam, stradanju in trpljenju se pridruži še duševna bol in žalost, skrb za domačo družino, za gospodarstvo, posestvo in bodočnost. Ljubezen do žene, otrok, staršev in drugih sorodnikov, ljubezen do lepe domače zemlje — Jugoslavije, njih goreče hrepenenje po domu, po delu in svobodi, vse to dela ujetega človeka, ki trati čas, zdravje in denar, obupanega, topega, zdravje mu vidno peša, duševna energija gineva. Manjka jim telesnega gibanja, dela, manjka jim pa tudi duševnega razvedrila. Tako živijo tja v en dan, se srdijo na vse in tudi na same sebe, da so bili tako neumni, da so se žrtvovali . . . Vedo sicer in se dobro zavedajo, da so prinesli na oltar domovine veliko žrtve, samega sebe, toda dobro umevajo tudi to, da bi se dalo s pametno, modro in trezno, premišljeno »politiko« njih trpljenje mnogo prikrajšati in da bi lahko svoje v internaciji izgubljene dneve, mesece, svoje moči in sile drugače s pridom porabili.

Usojal je se deželni vladi za Slovenijo v Ljubljani predlagati in jo prositi v imenu vseh internirancev, da se ona potruditi z vsemi močmi ter izposluje našim ubogim internirancem čimprej vrnitev k domu. Če to ne gre drugače, naj naša vlada izpusti vse Nemce (nemškutarje) na svobodo.

Po mojem skromnem mnenju nam koroški nemškutarški interniranci (na Gradu v Ljubljani) več škodujejo kakor pa,

če bi bili doma v A pasu. Koroški Nemci in nemškutarji tostran in onstran demarkacijske črte agitirajo s tem, češ, že zdaj z Vami tako ravna, kaj šele bo, ko boste pod njih oblastjo. Deželna vlada nemška pa vedno piše in zavija po časopisih, kako slabo se nemškim internirancem godi. Sam okr. glavar v Špitalu mi je očital, kako slabo se ravna z Nemci na ljubljanskem Gradu.

Tudi njih sorodniki doma in drugje nemškutarji so vsled internacije svojih pristašev nam prej nasprotni in sovražni kot pa udani privrženci. In še nekaj! Doma na Koroškem — v A pasu — je še cela vrsta takih očitnih grešnikov, ki so se v resnici pregrešili zoper naše ljudi in našo vojsko. Tako so še doma osebe in se čisto prosto kretajo in drugim v pest smejejo osebe, ki so sodelovale pri aretaciji gosp. Renkonta in drugih. Zločinci so na prostem, a manjši sede.

Ali nam bodo ti zaprti nemškutarji res plebiscit pokvarili? Saj ima vlada vendar sredstev, kako bi se dala njih morebitno pogubno delovanje zatreti. Za kazen je še vedno dosti časa. Zdej moramo vse brez razlike stanu in naziranja pridobiti moralčno. Nemci nam ne smejo biti zgled nestrpnosti in krute, surove maščevalnosti. Je dosti drugih sredstev, ki bi bolj učinkovala kot internacija v popoljšanje nemškutarije. Moje trdno prepričanje je: Naši in nemškutarški interniranci morajo vsi domov k svojim družinam.

Jugoslavija odklonila podpis.

LDU. Saint Germain, 10. septembra. (DKU.) V Saint Germainem gradu se je danes predpoldne podpisala mirovna pogodba med avstrijsko republiko in skoro vsemi državami entente. Kratko pred 11. uro je došlo v avstrijski stan telefonsko sporočilo, da je vse pripravljeno in da so delegati entente zasedli svoje prostore.

Državni kancelar dr. Renner se je v avtomobilu peljal v grad v spremstvu sekcijskega šefa Eichhoffa in dveh uradnikov zunanega ministrstva ter šefa francoske vojaške misije majorja Bourgeois in italijanskega kapitana Della Rocca. Pred gradom se je zbralo mnogo gledalcev. Državni kancelar in njegovo spremstvo so došli v dvorano ne po postranskih stopnicah, kakor 2. junija, temveč skozi glavni vhod, kjer so francoski vojniki z nasajenim bajonetom zasedli vsako drugo stopnico in izkazali čast.

Ko je državni kancelar dr. Renner sedel na svoje mesto, na ozki strani mize

imajo nastopiti in oditi iz scene, kam in kdaj sesti, kdaj vstati itd. Ali moderen režiser zahteva že tu intenzivno umetniško delo. Že pri tej vaji zahteva, da igralci ustvarjajo, to se pravi, da se poskusijo poglobiti v od njega označeni slog, v splošno občutenje celotne drame, da karakterizirajo, da igrajo čustveno in slede tudi že ritmu celotnega dela in posameznih ocen. Tako se prične že tu ono režijsko delo, ki ga občinstvo ob predstavi ne more samo od sebe niti videti, niti občutiti kot njegovo delo. Kolikor mi je znano iz izkustva, tudi naša kritika ni še poučena v tem. — Pri nadaljnjih vajah, ki se vrše še nekaj časa z ulogami v rokah in ki zahtevajo od igralca vedno intenzivnejše poglobljenje, mora dati režiser svoji ustvarjajoči sili in sugestivni moči čim dalje, tem silnejši vzmet, da se prelije pisana drama res v ono odersko obliko, ki jo je doživel on. A s tem ni rečeno, da mora ostati in ostane suženjsko pri prvi obliki, ne, sedaj ko je že, udajajoč se čisto čustvovanju, ki ga nosi v sebi napram celotnemu delu, si ustvaril temeljno gradbo oderske ustvaritve, sme in mora revidirati to gradbo brez morebitne nevarnosti, da bi škodoval njeni enotnosti, s svojo živo domišljijo in raziskujočim razumom. Kolikrat pridejo režiserju ravno sedaj tekoma teh vaj še čisto nove ideje, ki so največkrat najpljvnejša luč na celoti ali na posameznih delih. (Dalje.)

LISTEK.

Milan Skrbinšek:

Moderna režija.

(Dalje.)

Na vsak način bi se moralo omogočiti ansamblu, da se seznanj z delom, ki se ima uprizoriti že pred bralno vajo in nikakor se mu ne sme dovoliti (tega tudi noben pravi igralec že sam od sebe ne stori!), da bi prebral samo svojo vlogo čisto neodvisno od dela, ker vloga sama zase mu ne pove ničesar ali vsaj nič pravega o osebi, ki jo ima igrati. Da, samo iz uloge bi mogel videti celo dotičnega človeka v čisto napačni, mogoče celo v povsem nasprotni luči, ker za označbo njegovega značaja nikakor niso merodajna samo njegova dejanja in njegove besede o samem sebi, temveč se pokaže njegova celotna telesna in duševna slika šele v zrcalu sodbe drugih o njem, tudi če so nekatere teh sodb mogoče povsem napačne in v njegovem razmerju do teh ljudi.

Pred pričetkom bralne vaje razloži režiser osobju vsebino drame, označi slog, v katerem se naj igra in skicira značaje. In nato se bere. Rahlo, vsak nadvse pozorn in po svoji ulogi le rahlo tipajoč, da ne zaide na napačno pot. Idealno za

v polkrogu na kraju, kjer je 2. junija sedel Clemenceau, je vstal Clemenceau, ki je sedel na sredi podolžne strani s hrbtom proti terasi med Balfourjem in Polkom in govoril sledeče: Gospod državni kancelar avstrijske republike Pogajanja so dokončana in so dovedla do sporazuma o določbah pogodbe med zaveznimi in pridruženimi državami in med avstrijsko republiko. Te določbe se nahajajo v predloženem tekstu. Podpisal sem pismo, v katerem potrjujem, da se tu predloženi tekst natančno ujema z onim, ki vam je poznan. V imenu zaveznih in pridruženih držav Vas torej prosim, da podpišete. V spremstvu uradnika francoskega ministrstva za zunanje stvari je stopil državni kancelar dr. Renner k mali srednji mizi, kjer je sedel in podpisal pogodbo ter predložene protokole. Za njim je podpisala ameriška delegacija s Polkom na čelu, potem Angleška, in sicer kot njen prvi delegat Balfour, nato so podpisali Francozi s Clemenceaum, Italijani s Tittonijem in kot zadnja velesila Japonska. Za njimi so podpisovale manjše države po alfabetičnem redu. Pri tem se je izkazalo, da niti Rumuni, niti Jugoslavo niso prišli v Saint Germain k podpisu. **Oficijelno se ta odsotnost ni vzela v vednost.** Kot vodja poljske delegacije je prišel Paderewski. Za čehoslovaško republiko sta podpisala Kramář in Beneš. Ob 11.15 je podpisal zadnji delegat, nakar je Clemenceau, nakratko ugotavljajoč, da so sedaj podpisi izmenjani, zaključil sejo. Mir v Saint Germainu je podpisan.

LDU. Saint Germain, 10. sept. (DKU.) Državni kancelar dr. Renner odpotuje noč s člani delegacije na Dunaj. V Saint Germainu ostane konzul Maierhofer z nekaterimi pisarniški moči za reševanje tekočih stvari.

LDU. Saint Germain, 10. sept. (DKU.) Protokol mirovne pogodbe z avstrijsko republiko ostane za Rumunijo in Jugoslavijo razgrnjen za podpis do sobote.

Država SHS.

Vladna kriza.

LDU. Belgrad, 9. septembra. V zvezi s tem, da so bile včeraj ugotovljene vse modalitete za sestavo novega kabineta in da so bile odstranjene vse zapreke, je došlo danes v političnem položaju do nepričakovane prekrota, ki je izzval iznenadenje v vseh krogih. Danes okoli pol trinajstih je prejel ministrski predsednik Davidovič pismo bivšega ministrskega predsednika Protiča, v katerem mu ta izjavlja, da se kljub vsem dogovorom ne more odločiti za to, da vstopijo radikalci v koalicijsko vlado, ker meni, da je z demokratsko zajednico nemogoče vsako skupno delo. Ko se je izvedelo za vsebino tega pisma, je zavladala v političnih krogih velika osuplost. Sedaj čakajo na nadaljnji razvoj stvari. Nihče ne more videti naprej, kaj se po vsem tem zgodi. V javnosti kakor tudi v političnih krogih se raznašajo govorice, da obstoji med radikalci, Narodnim klubom in skupino dr. Korošca tajen dogovor, ki stremi za tem, da se uredi država na načelih, ki so protivna onim, katere zastopa Demokratska zajednica predvsem, da se država presnuje na federalističnih temeljih.

Krona pada.

LDU. Belgrad, 9. septembra. Današnja »Politika« se v posebnem članku bavi z vprašanjem padanja kurza avstrijske krone in trdi, da je zadnji mesec kurz avstro-ogrske banke v Ženevi znašal 13 potem pa 10 centimov. Parkrat je kurz krone padel tudi pod 10 centimov. Na naši borzi so se gibale cene od 30 do 32 dinarjev za 100 kron, kar odgovarja razmerju med frankom in dinarjem v Ženevi. Še pred tremi meseci, ko je kurz avstro-ogrske krone padel, so listi izjavljali, da preti Avstriji denarni polom. To stanje se do sedaj ni izboljšalo. Zavezniki se trudijo, da izboljšajo pridobitno stanje Nemške Avstrije. Tudi londonski borzni listi se bavijo z vprašanjem kurza valute in pravijo, da to stanje škodi ostali Evropi. Rešitve za Nemško Avstrijo je treba iskati v Ameriki. Kot jamstva za posojila se morajo uporabiti rudniki, obdelana zemlja itd. Upniki Nemške Avstrije nimajo interesov, da se ta izključi iz mednarodnega gospodarskega življenja.

Politične novice.

+ Ljubljansko šolstvo. V poročilu iz seje mestnega šolskega sveta beremo, da se za manjšinski, t. j. nemški šoli nastavi nov voditelj, torej kreira naj se novo učno mesto. To je mogoče le tam, kjer je obstanek samostojne nemške šole zagotovljen. Vlada je nemški šoli priklopila drugim šolam kakor smo zvedeli. Mestni šol. svet pa hoče iz tega napraviti nekaj stalnega. Proč s tako namero! Če pa ima ta sklep drug, recimo oseben namen, kakor se govori, potem zasluži taka zadeva pač najostrejšo kritiko. Ponavljamo: Nemške šole v Ljubljani ostanejo manišinske šole

in se torej morajo priložiti drugim zavodom.

+ Shod Kmečkih zvez se je vršil na Mali Šmaren v Vavtvasi, in sicer za Vavtvas, Sotesko, Toplice in Ajdovec. Tudi Kmečka zveza Žužemberk—Dvor je poslala svoje zastopnike. Govorila sta posestnik Franc Borc iz Šmarce pri Kamniku, ki je pojasnil delo K. Z. v gorenjskih okrožjih, in tajnik Zadrugne zveze g. Kralj. Domače potrebe sta pojasnjevala župnik Volc iz Soteske in posestnik Koželj iz Dvora pri Žužemberku. Ta shod so hoteli motiti štirje člani samostojne stranke iz Gor. Polja, ki so s svojim nedostojnim vedenjem dosegli edino to, da so možje spoznali njih pravo barvo. Klaverno so odšli — nihče jim ni sledil, četudi so pozivali navzoče poljedelce, naj gredo za njimi. Bomo že tako prosti, da bomo smeli misliti z lastnimi glavami! — Na tem shodu se je tudi izvolil krajevni odbor za Vavtvas-Sotesko in okrajni odbor za okoliške K. Z. — Sklenile in odposlale so se važne resolucije, ki jih bo priobčil »Domoljub« kot glasilo naših Kmetijskih zvez.

+ Shod J. K. Z. v Smedniku. Dne 8. septembra je poročal tu naš poslanec Brodar o političnem položaju, o valuti, o potrebi kmečke organizacije in o snujoci se kmetijski zadrugi za cel politični okraj kranjski. Naši gospodarji in gospodinje so se shoda udeležili v obilnem številu. Shod so hoteli motiti dva zidarja in en čevljar. Ko so dolžili kmete draginje, tedaj se je vzdignil splošen vihar ogorčenja proti njim. Kmetje so tu edini.

+ »Afera v Delnicah«, ki je vzbudila toliko hrupa v demokratskem časopisju, je pojasnjena in snočnji »Narod« prinaša v polnem obsegu naše tozadevno pojasnilo. Čudimo se, da je iz tega dogodka mogla nastati sploh kaka afera. Vsak razsoden človek bo vedel, da dr. Brejcu niti na um ne more priti, izvažati svoj denar v tuje države. Nihče ni temu verjel, tudi uredniki demokratskih listov so bili prepričani, da je zadeva brezmiselna. Vendar jih to prepričanje ni oviralo — in to je značilno za našo zastrupljeno javno moralo —, da ne bi pitali s tem svoje javnosti. Vsa ta gonja je imela značaj, diskreditirati v jugoslovanski javnosti dr. Brejca kot načelnika deželne vlade za Slovenijo ter je bila prikrojena tako, da se vzbudi med Srbi in Hrvatimi srd proti Slovincem. To separatistično početje je toliko bolj obsodbe vredno, ker izvira od glavnega glasila demokratske stranke »Demokratije«, ki si je baje nadelo nalogo, pobijati separatizem. Vsa gonja je tedaj malo lepa in še manj značajna. Še bolj grda pa postane ta zadeva, če beremo v snočnjem »Slov. Narod«, da so v Belgradu dovolili izvoz zlata v Avstrijo onemu židu Rappaportu, ki so mu v Špiljah svoječasno zaplenili celo zlato zalogo. Dr. Brejcu bi ne smel svojnega denarja vzeti seboj, ko potuje po ozemlju SHS, žid pa iz Belgrada dobi dovoljenje, da sme vzeti v Avstrijo cele vreče zlata. Grda je ta reč in prav nič dostojna vodilnih glasil »vodilne državne stranke«.

+ »Pokazal popolno nezmožnost.« Včeraj je prinesel »Slov. Narod« uvodnik, ki ima naslov: § 51. V članku je med drugim ta-le stavek: »... ko so nas doletele izvzemši Primorja največje izgube in politični porazi, je vodstvo države ležalo v rokah koncentracijskega kabineta, ki je kakor glede notranjih, tako tudi glede zunanje politike pokazal popolno nezmožnost, ker je videti, da imamo pri nas ne samo posameznike, marveč več strank, ki jim je država in narod deveta briga, ki vidijo samo sebe in so pripravljene razbiti vse, samo da se sami strankarsko okoristijo.« Stavek je dolg, a kljub temu zanimiv. Nočemo trditi, da sta bili ministri, ki sta bili v naših rokah, uspešno upravljani in da je ameriška misija v Belgradu ugotovila, da je Koroščevo ministstvo za prehrano skoro edino, ki vzorno deluje; temveč si hočemo misliti, da je stavek do pičice resničen. Sedaj se vprašamo: Kdo so bili tisti ljudje, ki so sedeli v tem koncentracijskem ministstvu in pokazali svojo popolno nezmožnost »glede notranje in glede zunanje politike« in druge lepe lastnosti? Absolutna večina je obstojala iz demokratov, to je pristašev »Slov. Naroda«. Toda recimo, da niso mogli priti do besede in vpliva v ministstvu, kar je tudi človeško možno. Potem je to dokaz, da so bili sami tako nezmožni, da niso mogli kljub svoji številni premoči premagati niti najbolj nezmožnih ljudi, kar jih ima država. Demokratski voditelji stoji potemtakem še pod najbolj nezmožnimi. To, kar je najsrmatnejše spričevalo za demokratske ministre, uporablja »Slov. Narod« na naiven način ne proti njim, temveč proti drugim. To je metoda, ki spominja nekoliko na nepoštenost.

+ Dr. Žerjav in mariborski Nemci. »Marburger Zeitung« od 10. t. m. priobčuje naslednji uvodnik: »Podpredsednik deželne vlade za Slovenijo, gospod doktor Žerjav je v soboto bil tako prizanesen, da je sprejel urednika »Marb. Zeitung« in mu odgovoril na nekatera vprašanja, ki mariborske Nemce najbolj zanimajo. Na

vprašanje, kakšno stališče zavzema država od Nemcev, ki v njej prebivajo, je izjavil dr. Žerjav, da je enakopravnost vseh državljanov že po zakonu zagotovljena. Na vprašanje o bodočem nemškem šolstvu je odgovoril, da se bo o njem odločilo v seji dež. šol. sveta dne 12. in 13. septembra. On upa, da se bo našel način, kako ustreči željam vseh prizadetih, a več reči ne more, da ne prehití odločitve. Na nadaljnje vprašanje o zborovalni svobodi je odgovoril, da prevečajo zakonodajno popolnoma liberalna načela, a vendar je bilo potrebno, na meji strožje porabljeni zakon, kar se bo pa kmalu izboljšalo. Seveda je predpostaviti, da Nemci kaj store, kar bi olajšavo omogočilo. To je zlasti jasno priznanje Nemcev k državi, česar doslej v lastno škodo še niso storili... Naš urednik je odgovoril, da so imeli Nemci ravno v narodnostnem oziru težke pomisleke in skrbi in da jih še vedno imajo ter da bi njihovo stališče do države bilo popolnoma drugačno, če bi vsaj deloma dobili narodnostne pravice. Deželni podpredsednik je odgovoril, da se vendar pripravlja zakon o varstvu manjšin. Toda poudarjal je še enkrat, da se mora nemška politika v državi SHS in posebej v Mariboru nanovo orientirati, ker bi se vlada mogla potem s popolnoma drugim duhom lotiti rešitve tega vprašanja. Slednjič je naš urednik začel vprašanje o razmerju Jugoslavije do Nemške Avstrije in je izrazil upanje, da bo to razmerje kar najbolj prijateljsko. G. dr. Žerjav je v svojem odgovoru poudarjal, da je tudi on, oziroma vlada za dobro razmerje med obema državama, zlasti ker se obe državi v tolikih gospodarskih točkah dotikata. Seveda znatno obtežujejo tako prijateljsko razmerje vedno nanovo se ponavljajoči obmejni spori. Opozoril je na vprašanje Radgone in Celovca. Že danes je živahna zveza med obema državama in gotovo pride kmalu dočasne trgovske pogodbe. Tudi carinske zapore so se že olajšale. Naj bi Nemška Avstrija v mejnih vprašanjih bila spravljevsja, potem je kmalu pričakovati dobrega sosedstva in medsebojne gospodarske pomoči. Konec razgovora je cenzura zaplenila, česar ne moremo prav razumeti. Zakaj bi tudi mi ne smeli vedeti, kar vedo Mariborčani iz ust dr. Žerjava?

+ Protičjevo pismo. Stojan Protič je podal ministrskemu predsedniku Ljubi Davidoviču pismo, v katerem mu odgovarja na Davidovičevo ponudbo za vstop radikalcev v koalicijsko vlado. Pismo slove: »Gospod predsednik, na sinočnjem sestanku, na katerem bi po vašem sporočilu prišlo do definitivnega zaključka vprašanja o sestavi koalicijskega kabineta, smo našli popolnoma novo situacijo, o kateri dosedaj ni bilo razgovora in ki je nismo mogli niti slutiti. Izvedeli smo namreč od Vas in Vaših tovarišev, da v novi kabinet ne more stopiti niti Narodni klub, s katerim ste se posebej pogajali in katera pogajanja so dovedla do tega čudnega nesporazumljenja, da so zastopniki Narodnega kluba bili prepričani, da je sporazum z njimi dosežen, dočim ste jim Vi na njihovo iznenadenje sporočili, da je klub Demokratske zajednice odbil njihove pogoje in želje, — ampak da v ta kabinet ne more vstopiti niti Jugoslovanski klub, ker bi v tem slučaju ne ostali socialisti v kabinetu, a Vi da zahtevate, da ostanejo v vladi tudi socialisti — niti druge manjše skupine, radikalni disidenti, nacionalna skupina in neodvisni klub, slednji zato ne, ker so to male skupine, katerim po »količniku in ostanku« ne bi mogel pristati noben portfelj. Na tem sestanku smo končno tudi izvedeli, da za portfelj agrarne reforme ne pride v poštev niti g. Avramovič, ampak da je ta portfelj namenjen g. Kramerju odnosno g. Timotijeviču. Nam je ta nova situacija izgledala tem bolj čudna, ker v prvi fazi krize in sestave novega kabineta ne le ni tako gledalo, ampak so se one celo predpostavljale radikalni stranki, tako da se je porabilo z Vaše strani več časa za sporazum z njimi kakor pa z nami. Sincnje držanje Vaše in Vaših tovarišev proti tem skupinam pa je naredilo na nas utis, kakor da se jih hoče sedaj kaznovati, ker so lojalno stale na stališču, da svoj vstop v kabinet napravijo odvisen od sporazuma med radikalno stranko in Demokratsko zajednico in ker so morda bili celo mnenja, da motivacija demisije mojega kabineta ni bila upravičena. Ti dve naziranjia na te parlamentarne klopi v tako kratki dobi nesprotujeta načelna taktiki in zanašajo v parlamenta ne običajni element, ki je neparlamentaren in ki ga mi ne moremo sprejeti. Z ozirom na vse to kakor tudi na fakt, da rešenje vprašanja o portfelju za agrarno reformo z vaše strani ne da nikake garancije, da se bo v tem resortu delalo resno in v obsegu, kakor ga je označil g. Draškovič v svoji izjavi na prvi konferenci med vašimi in našimi zastopniki, — radikalna stranka po svojem klubu narodnih poslancev ne more sprejeti sodelužbe v novem koalicijskem kabinetu pod vašim predsedništvom, čeprav se je že s tem najresnejše pečala in bila pripravljena, da vam pride nasproti v

vprašanju ministrstva notranjih del, samo da bi s tem rešila državo bede in omogočila solidno notranjo upravo v naši mladi državi. Obžalujoč, da je prišlo do takšnega konca pogajanj, in da se kriza in sestava koncentracijskega kabineta zategne za nadaljnji mesec brez naše krivde, mi je čast, da vas zaprosim, da izvolite sprejeti pri tej priliki izraze mojega odličnega spoštovanja. V imenu kluba narodno-radikalne stranke Stojan Protič l. r. Beograd, dne 9. septembra 1919. Pripis. Čast mi je, obvestiti Vas, da bom to pismo porabil tudi v javnosti.

Dnevne novice.

— Svarilo in poziv. Zvedeli smo, da neki slovenski denarni zavod v Ameriki kupuje od v Jugoslavijo vračajočih se izseljencev dolarje, in sicer dolar po 24 K. Za znesek v kronah da ček na enega zagrebških denarnih zavodov. Dolar pa stane mnogo več, danes na primer celo 49 K. Na to se opozarjajo vsi oni, ki imajo svoje v Ameriki, kateri se nameravajo vrniti. Opozorite jih takoj pisмено na to razliko v ceni ter jim pojasnite, da koristijo sebi in svoji domovini, če prinesejo dolarje s seboj. Če pa nočejo ali ne morejo vzeti s seboj gotovine, pa naj založijo denar v kakem popolnoma zanesljivem denarnem zavodu v Ameriki in prinesejo s seboj čeke, ki se glase na dolarje in tu se jim bo izplačal znesek v kronah.

— Izobrazil naše ljudstvo, to je namen Slo. Dij. Zveze. Ta svoj namen skuša doseči S. D. Z. s svojimi knjižnicami, ki jih ima ustanovljene v mnogih krajih. Podpirajte zvezo s tem, da ji darujete knjige, ki jih ne rabite. Slo. Dij. Zveza, Ljubljana, Ljudski dom.

— S kočevske gimnazije. V sled pomankanja primernih dijaških stanovanj v Kočevju se je ustanovil v poslopuj odnotne realne gimnazije začasni Dijaški dom, ki ga bodo oskrbovale usmiljene sestre iz Marijinega doma. Sprejme se do 20 dijakov-prvošolcev in stane vsa oskrba mesečno po 150 kron. Prijave sprejema prof. Ivan Polovič. — Vpisovanje v prvi gimn. razred je letos izjemoma dne 22. in 23. septembra.

— Domžale. Prejeli smo: Na naši železniški postaji je vsak dan pri jutranjem vlaku pri blagajni velik naval, posebno še ob pondeljkih. Ko vlak prisopiha v Domžale, je navadno še polovica ljudi brez voznih listkov. Vsled tega ima ali vlak zamudo, ali pa morajo potniki brez lastne krivde brez voznih listkov v vozove in tam plačati kazen. Da se temu odpomore, bi bilo nujno potrebno, da se prvič blagajna odpre pravočasno, in drugič, da se takoj pred blagajno napravi prihodna in odhodna pregraja. To bi zelo pospešilo izdajo voznih listkov, posebno še, če bi poslojuči uradnik pravočasno odprl blagajno in ne šele tedaj, ko se že vidi vlak. Čudno se mi tudi zdi, da uradnik pri blagajni kljub temu, da ima razpolago dovolj znamk mesto drobiža, vozne cene kar navzgor zaokroža. Tako sem te dni naročil 4 vozne listke do Ljubljane, ki stanejo 11 K 20 vin., uradnik pa mi jih je zaračunal okroglo 12 K. Dva sopotnika sta, kakor sta mi pravila, naročila vsak 3 vozne listke do Ljubljane, ki stanejo 8 K 40 vin., dala vsak po 9 K. a nista dobila nič nazaj. Kam gre ta odvišen denar? Prosimo, da nam železniško ravateljstvo to stvar pojasni v javnosti. — Pripomnil bi še, da se domžalskim Nemcem ni treba prerivati pri blagajni; njim je dovoljen vstop v pisarno, kjer takoj dobijo vozni listek. Te dobrote vsaj je bil te dni deležen g. Oberwalder. — Domžalčan.

— Odbor društva orožniških upokojencev SHS za slovensko ozemlje v Ljubljani vabi svoje somišljenike na sejo, ki se vrši v nedeljo, dne 14. septembra t. l. ob 9. uri dopoldne v restavraciji »Novi svet« v Ljubljani. Dnevni red: Draginjska doklada.

— Sprememba imen poštinih uradov. Spremenila so se imena sledečih poštinih uradov: Bela cerkev v Bela cerkev na Dolenjskem; Miklavčevo se naziva odslej Žitara ves; Sveti Andraž v Leskovcu odslej Sveti Andraž v Halozah; Šent Ilj odslej Šent Ilj v Slovenskih goricah; Šmartno pri Gornjem gradu odslej Šmartno ob Dreti; Zagradec-Fuzine pa se bo nazival odslej Zagradec na Dolenjskem.

— Zveza poštinih organizacij naznanja, da je došla naredba poštinega ministrstva o draginjskih dokladah vsem onim uslužbencem, ki jih dosedaj še niso prejeli. Doklade bodo izplačane do 15. t. m. — »Zvezi« poroča dobrodelno društvo »Previdnost« (»Vorsicht«) v Karlovih varih, da ostanejo vsem članom v vseh novih državah njih pravice zajamčene. Vsled prekinjenega denarnega prometa s tujimi državami in vsled različne valute posameznih novih držav se v smrtnih slučajih izven Čehoslovaške ne izplačujejo zavarovalnine. Zaostale doneske bodo morali člani naknadno poravnati, ko se denarni promet in valuta med državami uredi. Če bi društvo v posameznih državah pristoi-

pilo k čekovnemu prometu, bi bilo oškodovano vsled neugodne valute. Tako n. pr. je nakazal nek član na južnem Tirolskem 80 kron potom banke, od katerega zneska se je društvu izplačalo le 48 čehoslovaških kron. Ko bodo razmere urejene bo društvo člane pravočasno obvestilo.

— Opuščeni dobrovoljci. Vsled brzojavne obvestila notranjega ministrstva razglašala deželna vlada, da naj se opuščeni dobrovoljci ne podajajo v Belgrad za podporo in pomoč. Kakor hitro se bo dobil v to svrhu nov kredit, se bo izdala odredba, da bo vsakomur podpora nakazana doma.

— Potovanje v zasedeno ozemlje. Odkar je italijanska misija, ki je izdajala potna dovoljenja za zasedeno ozemlje, odpotovala iz Ljubljane, prihajajo razne stranke k francoski misiji s prošnjo, da jim preskrbi potrebne potne listine. Francoska misija izjavlja vsled tega, da v to nikakor ni pooblaščen ter se stranke zama obrabčajo do nje. Da pa to vprašanje uredi in se potnikom, ki čakajo v Ljubljani na povratek v zasedeno ozemlje, preskrbi možnost potovanja, je predsedništvo deželne vlade za Slovenijo zaprosilo naše poslanstvo na Dunaju, da stopi v zvezo z ondotno italijansko misijo in posreduje v tem smislu.

— Potni listi za Italijo in zasedeno ozemlje. Opozorilo se stranke, ki žele dobiti potno dovoljenje v Italijo ali v zasedeno ozemlje, da francoska misija v Ljubljani ni nikakor pooblaščen izdajati taka potna dovoljenja. Glasom neoficielnih informacij izdajata do nadaljnjega drugačne ureditve take potne liste samo italijanski misiji na Dunaju in v Celovcu.

Roparski napad laških vojakov.

ZENA ZAKLANA VPRIČO MOŽA.

Kakih dvesto metrov od postaje Divača, na križišču cest v Lokev in Škocjan, stoji hiša št. 38, v kateri imata zakonska Mahorčič svojo krčmo. Preteklo sredo, dne 3. t. m., tik pred policijsko uro so stopili v krčmo trije italijanski vojaki in sedli za mizo. Krčmarica Ana Mahorčič stopi k mizi, da povpraša, česa žele. V tem spozna enega vojakov. »Vas pa poznam,« pravi, »zadnje zimo ste bili večkrat v naši gostilni.« — »Motite se,« pravi vojak. — »Ne, ne motim se. Prav dobro se spominjam, da ste večkrat prihajali sem. Samo tedaj niste nosili uniforme vojaka-železničarja kot danes, marveč ste bili oblečeni kot bersaljer.« Vojak je tajil tudi to. »Čemu bi tajili?« pravi krčmarica. »Vi ste preteklo zimo nosili k meni meso in drugo, da sem vam pripravljala obed.« Nato je vojak priznal, da je res on tisti. Izgovarjal pa se je, da je tajil zato, ker bi mu zgodba o mesu lahko škodovala. Začel se je živahen razgovor, ki se ga je udeležil tudi krčmar in neki kmet iz bližine. Vojak je pripovedoval, da ima ženo z dvema otrokoma. Ostala dva vojaka pa sta ves čas molčala. Ko je bilo treba zapreti krčmo, je krčmar pozval vojake, naj plačajo. Molčeca dva sta plačala in sta se pripravljala na odhod. Bersaljer pa je še sedel za mizo. Mahorčič je šel za odhajajočima vojakoma iz sobe. Med vrati se oba odhajajoča vojaka sunkoma obrneta proti Mahorčiču ter naperita nanj svoje samokrese. »Ne gani se,« — sta zagrozila — »sicer ti osmodiva možgane!«

Ubogí mož se je tresel od strahu ter ni odprl ust. Med tem se je zgodil v njegovi bližini krvav zločin. Vojak, ki je ostal v sobi, je potegnil proti ženi nož. Ko je ubogí mož to videl, je začel kričati, dasi se ni smel ganiti iz strahu, da ne bi ga onadva ustrelila. Prosil, rotil je vojake, naj ne store huđega njegovi ženi.

»Zakaj jo hočete umoriti?« je klical, »če hočete moj denar, vam ga dam, le nje ne umorite!«

Vse prošnje zaman! Nesrečni mož, med dvema samokresoma, je moral gledati, kako je tretji vojak z nožem zabodel njegovo ženo. Strašen sunek v vrat, žena je omahnila, se začela tresti in kri se je v potokih ulila iz rane. Vsemu temu je bil priča mož.

Očividno so se roparji hoteli znebiti neprijetne pričje, ki je poznala enega roparjev. Imeli so namen krčmo oropati in so to tudi izvršili.

Pustili so ženo na tleh ter prijeli moža:

Peljal jih je v sobo ter jim izročil blagajnico z 8 tisoč lirami. Nato so vojaki zapustili hišo ter zbežali proti Lokvam.

Ko je bil Mahorčič osvobojen, je hitel k svoji ženi, ki je še dihala, za njim so prijokali 3 otročiči k nesrečni materi. Prijokali so sosedo, prišel je vojaški zdravnik ter takoj za njim sežanski zdravnik dr. Verčon. Rana je bila sicer zelo težka, a močna njena narava jo utegne preboleti. Ker je še mlada (šele 36 let stara), se ji je stanje celo že zboljšalo.

Težka nesreča je zadela mirno Mahorčičevo družino. Žena smrtonovarno ranjena, denar uropan, ki ni bil niti ves njegova last, Roparjev doslej še niso izse-

dili. Dva sta popolnoma neznan, med tem ko se o tretjem ve, da so ga klicali Angeloni.

(To poročilo posnemamo po tržaškem »Lavoratore« z dne 9. t. m.)

Ljubljanske novice.

Ij Stolna Elizabetna konferenca ima danes sejo.

Ij Gledališki svet je v svoji večerajšnji seji soglasno sklenil, da se razide.

Ij Dramatična šola Ljudskega odra. Pouk na dramatični šoli Ljudskega odra se otvori v petek dne 12. t. m. (ne v četrtek, kot je bilo prvotno določeno). Otvoritev se vrši ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu. Opozorjamo na to vse svoje člane in vse one gospodične in gospode, ki so se za šolo prijavili. Oglasé naj se v tajništvu v I. nadstr. Natančen spored se objavi ob otvoritvi. — Vodstvo dramatične šole Ljudskega odra.

Ij Strokovni odsek tobačnega delavstva J. S. Z. je imel dne 10. t. m. v šentjokobski Prosveti prav dobro obiskani shod, na katerem je poročal tovariš Ivan Gostinčar o perečih vprašanjih, ki tičejo delavstva. Shod je sprejel nato spomenico na finančno ministrstvo v Belgradu glede na rujne zahteve delavstva in je proiestirala zaradi škandala v Kropi in Kamnograni, nakar je predsednica Ivanka Kosce zaključila lepo uspelo zborovanje.

Ij Prosvetno društvo frančiškanske fare ali kolodvorski okraj ima svojo društveno sejo v petek 12. t. m. ob pol osmih zvečer. Seja je važna in obvezna za cel odbor. — Odbor.

Ij Direktoriju narodnega gledališča. Iz krogov abonentov se nam piše: Šele po končani predbiležbi za sezijo se je potom časopisja razglasilo, da se cene sedežev zvišajo iz različnih vzrokov za 20%, proti čemur nismo imeli ničesar. Ko smo pa šli po vstopnice, smo morali plačati mesto objavljenega poviška 28% in poleg tega pa so se cene še »zaokroženo« računale, kar je nekaj povsem novega. Tako ravnanje ni baš hvalevredno. Splošno se že govori, da bo le 30 predstav polletno na abonement, kar bi torej znašalo potem nad 40% povišanje sedežev, vsled česar nas zelo interesira izvedeti, koliko predstav dobimo, ker nimamo tozadevno še nikakega zagotovila direktorija.

Ij Christofovemu učnemu zavodu v Ljubljani je poverjeništvu za uk in bogočastje dovolilo obnovev tečajev za stenografijo in strojepisje. — Ta zavod, ki slovi že od nekdanj po uspehih, ki se dosežejo na njem ravno na polju stenografije, je torej prvo oblastveno dovoljeno zasebno učilišče te vrste v Sloveniji. Vpisovanje se vrši še celi tekoči mesec vsak dan na Domobranci cesti št. 7. Začetek šolskega leta 1. oktobra ob 8. uri zjutraj. P. n. podjetniki, ki si žele dobrih in perfektnih stenografov in stenografinj ter strojepisecv, blagovolijo naj se obračati na imenovani zavod.

Ij Nogometna tekma. Danes ob 17. uri se vrši na športnem prostoru S. K. »Ilirije« nogometna tekma med rezervo »Ilirije« in I. slovenskim športnim klubom »Maribor« iz Maribora. Rezerva »Ilirije« sestoji iz samih dobro izvežbanih, dolgoletnih članov kluba. Tudi v »Mariboru« so večjidel stari igralci. Tekma bo zanimiva in opozarjamo nanjo naše občinstvo. Blagajna se odpre ob 16. uri. Tekma se vrši ob vsakem vremenu.

Ij »Vnovčevalnica za živino in mast« kot državni zavod je svoj čas napravila prekajevalnico za mesne izdelke in iste prodajala aprovizacijam pa tudi delikatesnim trgovinam v nadrobno prodajo. Aprovizacije so po večini prenehale, ostale so le delikatesne trgovine za razpečavanje blaga. Te pa so od »Vnovčevalnice« po zmernih cenah kupljeno blago prodajale naravnost z ogromnim dobičkom. V interesu prehrane je bilo toraj treba, da se na cene mesnih izdelkov pritiska in da se iste znižajo, zato je »Vnovčevalnica« otvorila zasebno prodajalno mesnih izdelkov v ljudski mesnici na Sv. Jakoba trgu v Ljubljani. Ker so pa prostori v mesnici nedostopni in je prodajni čas prekratek, je preskrbela »Vnovčevalnica« primernejše in večje prostore za prodajalno v Stritarjevi ulici, v Krisperjevi hiši. Prodajalna se otvori v ponedeljek 15. septembra in se bo prodajalo od pol 8. do pol 13. ure in od 15. do 19. ure t. j. od pol 8. do pol 1. ure opoldne in od 3. do 7. ure popoldne. S tem dnevem preneha tudi prodaja prekajene mesa v mesnici na Sv. Jakoba trgu. Cene izdelkom so se določile na podlagi nakupnih in produkcijskih stroškov, brez vsakega dobička. Vpoštevalo se je edino kritje režije. Ako bodo cene živine in prašičev padle, bo »Vnovčevalnica« znižala tudi cene mesnim izdelkom. Izdelovanje se vrši pod strokovnim nadzorstvom, tako da je zajamčena najboljša kakovost in največja snaga. Blago, oziroma izdelke in izdelovalne prostore nadzira vsak teden posebna komisija. Ceniki izdelkov so nabiti na vpogled v prodajalno.

Začetek šolskega leta.

Pričetek šolskega leta 1919/20 na javnih mestnih ljudskih šolah v Ljubljani. Na javnih mestnih ljudskih šolah ljubljanskih se prične šolsko leto 1919/20 v sredo, dne 24. septembra 1919 s priporočanjem sv. Duhu in v četrtek dne 25. septembra 1919 z rednim šolskim poukom. Vpisovalo se bode v ponedeljek dne 22. in v torek dne 23. septembra 1919 vselej od osmih do dvanajstih dopoldne in sicer: Za I. mestno deško šolo v šolskem poslopiju v Komenskega ulici št. 19.; za II. mestno deško ljudsko šolo v šolskem poslopiju na Cobjovi cesti št. 5.; za III. mestno deško ljudsko šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 21., v II. nadstropju; za IV. mestno deško ljudsko šolo v šolskem poslopiju Na prulah št. 13.; za V. mestno deško ljudsko šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 21 v I. nadstropju; za I. mestno deklško ljudsko šolo v šolskem poslopiju na Sv. Jakoba trgu št. 1; za III. mestno deklško šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 21 pri tleh; za šišensko deško in deklško ljudsko šolo v šolskem poslopiju na Gasilski cesti št. 242; za mestno trirazrednico na Barju v šolskem poslopiju na Karolinski zemlji št. 40. Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani, se načelno odklanjajo. Vse podrobnosti pojasnjujejo šolska vodstva pri vpisovanju.

Na državni višji realki v Ljubljani se prične šolsko leto 1919/20 radi popravil v poslopiju nekoliko pozneje kot na drugih srednjih šolah. Začetek se pravčasno naznani v ljubljanskih dnevnikih. — Ravnateljstvo.

Škofja Loka. Začetek šole v deklškem zavodu pri uršulinkah — ljudska in meščanska šola ter učiteljišče — bo dne 23. septembra (torek) s sv. mašo ob 9. uri. Oglasiti se je v svrhu vpisovanja dan poprej, 22. septembra, pri samostanskem predstojništvu.

Državna realna gimnazija v Ptujju bo imela vseh osem razredov, 1.—3. realni, 4.—8. humanistični. Sprejem v 1. razred 22., v ostale razrede 23. septembra. Stanovanje in nadzorstvo je najboljšje v dijaškem domu, prijave na vodstvo dijaškega doma.

Deška meščanska šola v Mariboru. Natančnejši podatkov o novem stroju deške meščanske šole v Mariboru še nimamo. Šola bo imela skoraj gotovo temeljne slovenske razrede z nemškimi vsperednicami. Naval zunanjih učencev bo, kakor vse kaže, izredno velik. Sprejeti bodo, v kolikor bo dopuščal prostor, s pripombo, da plačajo učenci, ki niso pristojni v mesto, prispevek 50 K za učila. Prispevek je pred vpisom plačati pri mestnem šolskem svetu, ki ga pa na utemeljeno prošnjo lahko odpusti. Vpisovanje je dne 16. in 17., po potrebi tudi 18. kimavca. Zaradi natančnega vpisovanja je potrebno, da prinese vsak učenec s seboj zadnje izpričevalo, krstni list, domovnico in izpričevalo o cepljenih kozah. Pričetek šole je v ponedeljek dne 22. kimavca t. l.

Zavod šolskih sester v Mariboru naznanja vsem svojim gojenkam in učenkam, da se po odredbi gospoda poverjenika za uk in bogočastje šolsko leto 1919/20 začne z vpisovanjem namesto 15. šele 22. septembra 1919. Torej je vpisovanje dne 22. septembra od 8. do 12. ure. Sprejemni in ponavljalni izpiti se začnejo dne 23. septembra ob 8. uri, šolska sv. maša pa je 25. septembra. K vpisovanju je treba prinesiti krstni list, izpričevalo o cepljenju koz, zadnje šolsko naznanilo in za učiteljišče tudi zdravniško izpričevalo. Gojenke, ki hočejo vstopiti v učiteljišče, morajo pri sprejemnem izpitu predložiti tudi izdelke za lepopy, risanje in ročno delo. — Ravnateljstvo.

Mestna trgovska šola v Celju. Vpisovanje v dvoletno deško trgovsko šolo in pripravljalni letnik ter v dvoletno deklško trgovsko šolo za šolsko leto 1919—1920 se vrši 16. in 17. septembra od 9. do 12. ter od 15. do 17. ure. Na deški trgovski šoli se sprejemajo; V pripravljalni letnik učenci, ki so dopolnili 13. leto ali ga bodo dopolnili še tekom šolskega leta sprejema; v I. letnik učenci, ki so: a) dopolnili 14. leto ali ga pa bodo še dopolnili tekom šolskega leta sprejema in so b) z vsaj zadostnim uspehom dovršili 4 razred kakšne srednje šole ali c) uspešno prestali posebno sprejemno izkušnjo; v II. letnik učenci, ki so dovršili z vsaj zadostnim uspehom I letnik Mestne trgovske šole v Celju ali kakšnega drugega tuzemskega javnega zavoda, zasnovanega na enaki podlagi. Na deklški trgovski šoli se sprejemajo učenke v I. in II. letnik pod istimi pogoji, ki veljajo za sprejem v deška letnika. Vstopnina znaša 6 K, prispevek za učila 10 K.

Vestnik S. K. S. Z.

Slov. kat. izobraževalno društvo na Trati v Poljanski dolini vlnudno vabi k slovesni otvoritvi novega društvenega doma, ki se bo vršila v nedeljo 14. t. m. po popoldanskem opravilu. Zadnja leta smo vedno bolj občutili, kako potrebna nam je večja dvorana, kamor bi se mogli zbirati k predavanjem, predstavam in poštenim za-

bavi. Posestnik Martin Vodnik nam je pozimi podaril popolnoma brezplačno prostorno hišo, ki naj bi se uporabila za društveni dom. Ko se je ta prvotni načrt opustil, nam je drage volje dal na razpolago še svoj travnik poleg omenjene hiše, kjer se sedaj že dviga dogotovljena prostorna društvena dvorana. Blagemu dobrotniku, brez katerega bi danes gotovo še ne imeli društvene dvorane, bodi Bog obilen plačnik! — V nedeljo, 14. septembra, pa prihitite prijatelji resnega dela in poštenega razvedrila k slovesni otvoritvi, da se navdušimo za nadaljnje izobraževalno delo. Poleg petja in slavnostnega govora je na vspredu lepa igra »Mlini pod zemljo.« Po končani predstavi prosta zabava s srečolovom. Pridite v obilnem številu!

Najnovejša poročila.

NOV PORAZ VLADE.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 10. septembra. Ker večeraj vladna večina v kljub podpori opozicije ni bila sklepčna, se je danes popoldne ob 5. uri nadaljevalo glasovanje za enomesečni proračun. Na sinočnji seji ministrskega sveta se je sklenilo, da vlada ne poda ostavke. Vlada je z gotovostjo računala, da spravi danes pod streho dvanajstino. Toda to se ni zgodilo, ker so Demokratska Zajednica in socialisti po svoji stari navadi zopet začeli kazati vrzeli v svojih vrstah. Na drugi strani pa raste ogorčenost v opoziciji, zlasti v Jugoslovanskem klubu zaradi zavratnih napadov v časopisju in vsled sklepa demokratsko-socialističnega bloka, da je pod njegovo častjo sedeti skupaj s poslanci Jugoslovanskega kluba. Zato so se danes nekateri člani Jugoslovanskega kluba odtegnili glasovanju, drugi so glasovali proti. Narodni klub v celoti ni glasoval in tudi od radikalcev je bilo pri glasovanju navzočih zelo pičlo število, kakor tudi od ostale opozicije. Za vlado je glasovalo 106 poslancev, proti 35. Torej zbornica ni bila sklepčna. To je bil drugi in zato tem hušji poraz vladne večine. Ko je po glasovanju stopil v zbornico dr. Peršič (Narodni klub), so ga demokrati ljuto napadli; najglasnejši je bil zbornični podpredsednik dr. Ribar. Nato je bila seja zaključena. Prihodnja seja bo prihodnji ponedeljek.

ZVEZE DEMOKRATOV.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 10. septembra. Po zbornični seji je v kuloarju nahrulil poslanca Peršiča trgovec Petrič, ki pa je hitro utihnil, ko ga je eden izmed poslancev opozicije spomnil na njegove kupčije. Petrič je dal namreč za »Demokratijo« 300.000 K. Isti Petrič in drugi so vložili prošnjo za državno agencijo za izvoz in uvoz. Občinstvo, ki je prihajalo z galerije, se je začelo zanimati za trgovca Petriča in za njegove zveze z demokratami.

KARDINAL MERCIER V AMERIKI.

LDU. Amsterdam, 10. septembra. — (DKU.) Kakor poroča »Pressbureau Radio«, je kardinal Mercier prišel v Njujork.

ITALIJA IN TRGOVSKE ZVEZE.

LDU. Bern, 10. septembra. (DKU.) — Državni podtajnik Moraldi je izjavil na nekem zborovanju italijanskih industrijalcev in trgovcev v Neapolju, da si bo Italija prizadevala hitro upostaviti trgovske zveze.

ODHOD ITALIJANOV Z REKE.

LDU Reka, 10. sept. Danes dopoldne je odšel z Reke zadnji del italijanskega pomorskega polka »San Marco«, dočim odide jutri zjutraj vse poljsko topništvo. Bojni ladji »Dante Alighieri« in »Emanuele Filiberto« se pripravljati na odhod. Danes zjutraj je došla na Reko ameriška križarka št. 137.

ITALIJANSKE LAZI.

LDU Reka, 10. sept. Italijanski tržaški listi prinašajo dolga poročila o dozdavnih dogodkih v Zagrebu, pri katerih je baje padlo več Francozov. Listi zahtevajo, da naj se odpošlje v Zagreb misija 4 generalov, ki naj razpusti zagrebško policijo, postavi jugoslovansko vlado pod nadzorstvo in izroči varnostno službo Angležem in Američanom, ker ni nikake razlike med dogodki v Zagrebu in na Reki. (Samoobsebi umevno je, da so ta poročila italijanskih listov izmišljena in da se jih ne izplača dementirati.)

ITALIJANSKI NAČRTI ZA REKO.

LDU Reka, 10. sept. »Consiglio Nazionale« se čudi, da bi pred svojim razpustom ne smel uveljaviti novi volilni red za mestni svet. Tozadevni zakonski načrt je že izdelan in določa, da ima volilno pravico vsak reški podanik, ki je dovršil 20. leto brez razlike spola. Teh reških podanikov se je nahajalo 1. januarja v mestu samo 17.097. Reka bi imela torej kljub temu, da ima trikrat toliko prebivalcev, samo teh 17.000 volilcev. Ako postane ta volilni zakon pravomočen, se Jugoslavlani na Reki ne nameravajo udeležiti volilnega boja.

Kuharica, ki bi opravljala tudi vsa druga kuhinjska dela k 3 osebam v Ljubljani, se sprejme. Naslov pove uprava lista pod št. 5321.

Izjubila se je v torek pop. na glavni cesti od Siske do Medvod, platnena (drap) površna jopica z gumbi iz bisernice. Pošten najditelj naj jo odda proti dobri nagradi orožniški postaji v St. Vidu, ali Medvodah ali pa v Ljubljani, Bleivsisova cesta 1. III.

Dvonedstropna hiša s teraso in dvoriščem se proda zaradi preselitve iz Ljubljane. Proizve se: Ulica na grad št. 5, I.

Otroški voziček želi kupiti begunec. Ponudbe na „Upravo Slovenca“ pod »Nujno« 5338.

Marija Druškovič se prosi, da pride k gospej Pekolj, kjer nekaj dobi.

Prodajalka dobro izvežbana v trgovini mešane stroke se sprejme. Istotam se sprejme tudi učenka z dobrimi spričevali. Kje pove upr. „Slovenca“ pod št. 5336.

Proda se: Spalna soba za eno osebo, stena za predsobo, karnise za okna, svetilke za plin, umivalnik z vrčem, damski čevlji št. 36, moški čevlji št. 42, starinska ura. Prisojna ulica št. 3, I. vrata št. 4 od 3—5.

Dve kuhinjski kredenci in čeber za kiselo zelje na prodaj; kje, pove upravnistvo „Slovenca“ pod št. 5335.

Učenec 14 letni deček, z zadostne šolsko izobrazbo, želi vstopiti kot učenec v večjo trgovino z mešanim blagom. Ponudbe se prosi na upravo tega lista pod šifro »učenec« 5341.

English lessons.

Miss Farler of Bristol, England gives lessons.

Dunajska cesta št. 25.

Klapec s stanovanjem in hrano v hiši se takoj sprejme pri IVANU PERDANU trgovina v Ljubljani.

Dve učenci se sprejmeta na hrano in stanovanje. Naslov se izve v upravi lista pod št. 5344.

Sprejme se čevljarjskih pomočnikov, vajenca in prišivalko (Steparco) pri Karol Majce, čevljarjski mojster, Ljubljana, Radcevska cesta št. 6.

Strelna vrstica (Zündschnur), stroj za strešno opeko iz cementa, modeli za betonske cevi, držaji za sekire in lopate se prodajo. Ponudbe pod »Strelna« na Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5.

Potrebujem kuharico in sobarico.

Dajem dobro plačo in povrnem potne stroške. Dr. Božidar Vučinič, Irig, (Srem).

Sprejme se otrok star od 2—12 let v rejo. Naslov pove uprava lista pod številko 5317.

Modeli za betonske cevi vseh vrst se prodajo. Ponudbe pod »cevi« na anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana Cankarjevo nabrežje 5. 5280

Prodajam 500 m³ smrekovih in jelovih olupljenih hlobov od 20 cm debeline dalje in bukove hlobo za deske. Tudi drva na razpolago. Naslov je: Poštno ležeče, Čermosnjice.

Goričan,

24 letni, trgovsko izobražen, z nekaj tisoč, želi v svrhu ženitve znanja z dekletom ali mlajšo vdovo, koja ima trgovino, gostilno ali podobno eksistenco. Ponudbe na upravo „Slovenca“ pod šifro „Goričan“ 5328.

Posojilnica v Radovljici

r. z. z. o. p.

naznanja, da se vrši njen

redni letni občni zbor

v četrtek, dne 18. septembra 1919

ob 3. uri popoldne v pisarniških prostorih.

Dnevni red:

1. Potrjenje letnega računa za l. 1918 in sklepanje o razdelitvi čistega dobička.

2. Volitev ravnateljstva.

3. Volitev nadzorstva.

4. Slučajnosti.

Ravnateljstvo.

Kupujejo se dobro ohranjeni

šivalni stroji in stojala

Ponudbe na Jos. Petelinc, Ljubljana.

Na prodaj sta dve molzni

sanski kozi

pri B. BAŠTAR, p. Straža, Došenjsko.

Največja in najbolj renomirana

posvem češka tovarna

za obratne stroje

želi ponudb dobro uvedenih

trdk ali strokovnjakov, ki bi mogli prevzeti

glavno zastopstvo

obratnih strojev za izdelovanje

železine in orodja za Jugoslavijo.

Ponudbe sprejema pod znakom: Jugoslavie

5374, ins. pisarna J. Grégra, Praha II, Jindriška ul. 19, Čechy.

ISKE se za takoj in za dalj časa več izurjenih **betonskih zidarjev in tesarjev ter betonski polir.**

Stavbeno vodstvo tovarne za usnje C. Pollak v Kranju.

POZOR! 5318
Prodajam prašiče: štiri, stari 6 mesev, sedem po 8 tednov in eno brejo presico. — Tovarniška kazina Jesenice Fužine Gorenj.

Takoj se sprejme nekaj **raznašalk**
Oglasiti se je v upravi Slovenca.

S 15. oktobrom t. l. se da o najem

gostilna in mesarija

v Narodnem domu v Velikoven. Prošnje naj se vložijo na „Hranilnico in posojilnico v Velikoven“, ki daje potrebna pojasnila. 5300

Lepo črno letošnje **brinje**
oddaja v vsaki množini in po nizki ceni trdka Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta št. 2.

Čevljarji pozor!
Kupim delavnico ali manjšo trgovino z vso opravo v prometnem kraju na deželi ali v mestu. Grem tudi kot družabnik ali poslovođa v večjo trgovino ali delavnico. Cenjene ponudbe z navedbo cene pod »čevljar« 5323, upr. „Slovenca“.

Komisijska trgovina
Filip Pečenko, Ljubljana, Dunajska cesta 6. priporoča svojo bogato zalogo manufakturnega blaga: cefirja, tiskovine, barhenta, kloba, hlače, nogavice, robcev, sukance, svilu za šivanje, bombaža za pletenje nogavic, gumbov, pritiskačev, rindic za čevlje in drugih izdelkov čeških tvornic, katere zastopa.

Zastopnik inozemske trvdke kupi večjo množino že zgotovljenih

DRV

Obvezne ponudbe s skrajno ceno, dobavnim časom in opisom istih na: „Ljubljana — poštni predal 151.“

Naročajte „Slovenca“!

Vreče

vsake vrste in v vsaki množini kupuje vedno ter plačuje najbolje trg. firma J. Kušlan, Kranj, Gorenjsko.

Specerijsko, kolonijalno in prekmorsko blago kupite najceneje in najhitreje od znane veletrgovine **„Fructus“ d. d.** za promet zemeljskih proizvodov, kolonijalnega in drugega blaga
Zagreb, Vlaška ul. 21.
Telefon 106. Ustanovlj. 1883.
Zahtevajte cenik!

Pristne **kranjske klobase**
se zopet dobe in razpošiljajo pri **M. URBAS**, Slomškova ulica št. 13, (nasproti mestne elektrarne.)

Rogaška Slatina
Tempel vrelec: Najboljša namizna voda, najbogatejša na ogljikovi kislini. Pospešuje prebavljanje in preosnavljanje. —
Styria vrelec: Zdravilna voda proti kroničnemu katarju želodca in čreves, najboljši pripomoček proti slabemu prebavljanju in teku, boleznim jeter in ledvic, sladkorna bolezen.
Donati vrelec: Najmočnejši vrelec svoje vrste, posebno dobro sredstvo proti črevesnemu katarju, želodčnemu kamenu, sladkorni bolezni, debelosti, putiki, hemoroidom itd. —
Rogaška slatina je najbolj priljubljena in se v obče največ zahteva. To pa radi tega, ker je izmed vseh alkalično-saliničnih rudninskislih slatin najbogatejša na ogljikovi kislini. — Ta slatina je najokusnejša krepčilna in oživljajoča pijača; obenem pa tudi najboljšo sredstvo s katerim se obvaruje v mrzličnih krajih mrzlice. —
Rogaška slatina je najboljša namizna in zdravilna, mineralna voda, katera nima nikdar slabega okusa ali duha.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da bom otvoril 12. t. m. novo **sedlarsko delavnico**
Izdelujem in jemljam v popravilo vsa v to stroko spadajoča dela. Izdelujem in jemljam v popravilo tudi usnjate gamaše. Postrežba točna, cene solidne. — Se priporočam
Alojzij Grilc.
Kandija 28, Novomesto.

Fotografi! Amaterji!
Sveže blago!
Velika izbira plošč, filmov, papirja in raznih potrebščin.
Drogerija in fotomanufaktura „SANITAS“ Celle, Kolodv. ul. 5.

GOSPODARSKA ZVEZA V LJUBLJANI
priporoča svojo veliko zalogo zajamčeno **PRISTNIH VIN**
osobito: 10% staro ogrsko, letnik 1917
12% ogrsko belo, letnik 1918 iz okolice Vršac-Belacrka; 10% banaško, letnik 1918 vsi brez kisline, nadalje štajerska, hrvatska in dolenska vina, po najnižjih cenah v lastnih posodah. Vina so dobro obležana in prevzame Gospodarska zveza glede pristnosti vso odgovornost.

Velika zaloga raznobarvnega tu- in inozemskega modnega blaga. Najlepša izbira oblek lastnega izdelka po najnovejšem kroju, belih in barvanih srajc z in brez ovratnikov, samovoznic, šporinli čepic itd. ter raznovrstnega blaga. — Proa kranjska razpošiljalna **SCHWAB & BIZJAK**
Dornji trg 3 Ljubljana Pod Nar. kavarno

Dr. Ant. Brecelj

prej primarij v Gorici za notr. in otroške bolezni, zdaj v Ljubljani, Breg št. 10, sprejema od 10.—12. in 3.—4. ure.

Zelo dobro ohranjena »antika« temnorudeča (vložena z bisernicami) kompletna

oprava za salon

se proda. Pojasnila daje anončna ekspedicija Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

Import-Eksport

Westinghouse

Watt

Kremenezky

Metax

